

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΛΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
(σε συνεργασία με την Ε. Λαλούμη)

Το πρώτο μου βιβλίο για νήπια, Θεσ/νίκη 1976
Ιδέες για δημιουργική εργασία στο νηπιαγωγείο, Θεσ/νίκη 1978
Το πρώτο μου βιβλίο για προνήπια, Θεσ/νίκη 1979
Χειροτεχνίες για μικρά παιδιά, Θεσ/νίκη 1979
Σήμερα ζωγραφίζω... αύριο γράφω, Θεσ/νίκη 1982
Σειρά παιδαγωγικού υλικού για το νηπιαγωγείο, Θεσ/νίκη 1984
Παραμύθια για το νηπιαγωγείο, Θεσ/νίκη 1985
Ποίηση και φαντασία σε μικρά παιδιά (συνεργασία με την Τ. Τσιλιμένη),
Θεσ/νίκη 1988

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ

Ο Ασπρούλης και η ουρά του, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1984
Περιπέτεια στη θάλασσα, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1984
Ο Τιμολέων και το γασεμί, εκδ. Μαλλιάρη-Παιδεία, Αθήνα 1986.
Παραμύθια σε εικόνες, α) Το αυγό, β) Το ψαράκι, έκδοση της ίδιας, 1987.
Ποίηση και φαντασία σε μικρά παιδιά (σε συνεργασία με τη Ρούλα Παπα-
νικολάου), 1988

ΡΟΥΛΑ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΤΑΣΟΥΛΑ ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

© Copyright Ρούλα Παπανικολάου – Τασούλα Τσιλιμένη –
Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε., Αθήνα 1992

Έτος 1ης έκδοσης: 1992

Έτος τελευταίας ανατύπωσης: 2009

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιοδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ Α.Ε.

Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα

☎ 210-330.12.08 – 210-330.13.27 FAX: 210-384.24.31

e-mail: info@kastaniotis.com

www.kastaniotis.com

ISBN 978-960-03-0920-1

ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ
ΧΑΡΤΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικά	11
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
1. Παιδική λογοτεχνία. Γενικά εισαγωγικά. Έννοια — Σκοπός	17
2. Σχέση παιδικής λογοτεχνίας και νηπιαγωγείου	21
3. Σχέση παιδικής λογοτεχνίας και νηπιαγωγών	23
4. Σχέση παιδικών λογοτεχνικών βιβλίων και παιδιών νηπιαγωγείου	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
1. Το παραμύθι γενικά — Είδη της παιδικής λογοτεχνίας	26
2. Η εικονογράφηση στο παραμύθι	30
3. Σκοπός και παιδαγωγική αξία του παραμυθιού	34
4. Η τέχνη της αφήγησης	39
5. Τρόποι διήγησης του παραμυθιού	42
6. Στοιχεία μιας καλής αφήγησης	44
7. Δυνατότητες έκφρασης του παραμυθιού	45
α) Δραματοποίηση	45
β) Κουκλοθέατρο	50
γ) Κούκλες	50
δ) Το ποίημα	51
ε) Ζωγραφική-χειροτεχνία	51
στ) Δημιουργία παραμυθιού με εικόνες	52
ζ) Επαναδιήγηση στο φανελογράφο	53
η) Επαναδιήγηση από τη νηπιαγωγό ή τα παιδιά	53
θ) Αυτοσχέδια παραμύθια	53
ι) Παραμύθι δίχως τέλος και δίχως τίτλο	54
8. Εφαρμογή-Δραματοποίηση του παραμυθιού «Η Χρυσομαλλούσα»	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
1. Μύθοι — μυθολογία	63
2. Ποιος ήταν ο Αίσωπος	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
1. Οι μικρές ιστορίες	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
1. Το ποίημα — Γενικά	69
2. Το ποίημα στο νηπιαγωγείο	71
3. Σκοπός και παιδαγωγική αξία του ποιήματος	84
4. Τρόποι προσέγγισης της παιδικής ποίησης στο νηπιαγωγείο	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
1. Το θέατρο — Γενικά	91
2. Είδη θεάτρου στο νηπιαγωγείο	93
α) Το κουκλοθέατρο (Οργάνωση και λειτουργία. Κουκλοθέατρο από παιδιά για παιδιά. Μια παράσταση από τη νηπιαγωγό)	93

θαρρείς πως είναι; αντρειωμένα θεριά, ποντικοί, που με κατατρώνουν και κοντεύουν να με ρίξουνε κάτω. Απ' τους ποντικούς πλειότεροι αντρειωμένος και δυνατός κανείς δεν είναι στον κόσμο και κανένας να μην ακούς.

Τότε ο ποντικός γίνηκεν η καρδιά του και δίνει την κόρη του έναν αντρειωμένο και όμορφο ποντίκαρο.

Από το βιβλίο *Ελληνικά παραμύθια* του Γ. Β. Βασιλείου, εκδ. Εστία, Αθήνα

Ο ΜΙΣΟΚΟΚΟΡΑΚΟΣ

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια γριούλα φτωχή, μα πάρα πολύ φτωχή! Ούτε κατσίκα είχε ούτε κότες είχε. Είχε μόνο ένα κοκοράκι, κι αυτό το κοκοράκι ήταν τόσο μικρό, που το είχαν βγάλει Μισοκοκοράκος! Όταν είχε η γριά να φάει, έτρωγε κι ο Μισοκοκοράκος. Όταν δεν είχε τίποτε η γριά, έμενε κι ο Μισοκοκοράκος νηστικός!

Μια μέρα λέει η γριά του Μισοκοκοράκου:

— Αχ, καημένη Μισοκοκοράκο, πρέπει να πας αλλού να βρεις τίποτε να φας! Εγώ δεν έχω πια να σε ταΐσω!

Βγήκε ο Μισοκοκοράκος στο δρόμο κ' είπε με το νου του:

«Θα πάω στου βασιλιά το παλάτι, που και τα σκουπίδια του ακόμη είναι γεμάτα καλά πράματα, να σκαλίσω να βρω τίποτε να φάω!»

Ξεκίνησε λοιπόν ο Μισοκοκοράκος για του βασιλιά το παλάτι. Πάει, πάει, στο δρόμο βρίσκει μια αλεπού.

— Όρα καλή, Μισοκοκοράκο! Πού πας;

— Στου βασιλιά το παλάτι!

— Νά 'ρθω κι εγώ μαζί σου;

— Έλα αν θέλεις, μα όποιος τρέχει γρηγορότερα θα τρώει τον άλλον!

— Καλά! λέει η αλεπού.

Ξεκίνησαν λοιπόν κι έτρεχε ο Μισοκοκοράκος, έτρεχε η αλεπού, έτρεχε ο Μισοκοκοράκος, έτρεχε η αλεπού, μα ο Μισοκοκοράκος έτρεχε γρηγορότερα και δίνει μια —χλαπ!— και την καταπίνει την αλεπού!

Πάει, πάει ο Μισοκοκοράκος, βρίσκει ένα λύκο.

— Ώρα καλή, Μισοκοκοράκο, για πού;
— Για του βασιλιά το παλάτι.
— Νά 'ρθω κι εγώ μαζί σου;
— Έλα, αν θέλεις, μα όποιος τρέχει γρηγορότερα θα τρώει τον άλλον!

— Καλά, λέει ο λύκος.

Ξεκίνησαν λοιπόν ο Μισοκοκοράκος με το λύκο για του βασιλιά το παλάτι. Έτρεχε ο Μισοκοκοράκος, έτρεχε ο λύκος, μα ο Μισοκοκοράκος έτρεχε πιο γρήγορα και δίνει μια —χλαπ!— και τον καταπίνει το λύκο!

Πάει, πάει, στο δρόμο που πήγαινε βρίσκει ένα ποτάμι.

— Ώρα καλή, Μισοκοκοράκο!

— Ώρα καλή σου, ποτάμι!

— Για πού τραβάς, Μισοκοκοράκο μου;

— Για του βασιλιά το παλάτι!

— Νά 'ρθω κι εγώ μαζί σου;

— Και δεν έρχεσαι; Μα να το ξέρεις πως όποιος τρέχει γρηγορότερα θα τρώει τον άλλον!

— Σύμφωνα, Μισοκοκοράκο!

Άρχισαν λοιπόν να τρέχουν ο Μισοκοκοράκος και το ποτάμι. Έτρεχε ο Μισοκοκοράκος, έτρεχε το ποτάμι, έτρεχε ο Μισοκοκοράκος, έτρεχε το ποτάμι. Μα ο Μισοκοκοράκος έτρεχε πιο γρήγορα και δίνει μια —χλαπ!— και καταπίνει το ποτάμι!

Τραβάει λοιπόν ο Μισοκοκοράκος φουσκωτός καμαρωτός και φτάνει στου βασιλιά το παλάτι. Πάει στα σκουπίδια κι άρχισε και τα σκάλιζε. Εκεί που τα σκάλιζε, βρίσκει ένα φλουρί! Ε, χαρά πια ο Μισοκοκοράκος!

Ανέβηκε ψηλά κι άρχισε και το διαλαλούσε:

— Κικιρικικί! Βρήκα ένα φλουρί! Κικιρικικί! Βρήκα ένα φλουρί!

Τον άκουσε ένας υπηρέτης του βασιλιά και λέει:

— Τι ξεφωνίζει αυτός ο κόκορας; Για να βγω να ιδώ!

Βγαίνει έξω και βλέπει τον Μισοκοκοράκο που κρατούσε το φλουρί στο πόδι του και το διαλαλούσε. Κάνει μια έτσι και του το παίρνει το φλουρί του κακόμοιρου του Μισοκοκοράκου!

Μένει τώρα ο Μισοκοκοράκος χωρίς φλουρί. Τι να κάνει;

Ανεβαίνει στα κάγκελα, κάτω από τα παράθυρα του βασιλιά κι άρχισε να ξεφωνίζει:

— Κικιρικικί! Θέλω το φλουρί! Κικιρικικί, βασιλιά, θέλω πίσω το φλουρί! Κικιρίκι, κικιρίκι, το φλουρί ήταν δικό μου! Κικιρίκι, βασιλιά, δώσ' μου πίσω το φλουρί! Κικιρικικί!

Βγαίνει ο βασιλιάς στο παράθυρο. Λέει:

— Καλέ, τι θέλει αυτός ο παλιοκόκορας κάτω από το μπαλκόνι μου και χαλάει τον κόσμο με τις φωνές του; Πάρτε τον και ρίξτε τον στο κοτέτσι!

Τον πιάνουν τον Μισοκοκοράκκο αμέσως και τον ρίχνουν στο κοτέτσι. Τον βλέπουν οι κότες έτσι μικρόν κι αδύνατον κι αρχίζουν να τον τσιμπούν. Τον βλέπουν και οι κοκόροι και τον αγριοκοιτάνε. Δίνει μια ο Μισοκοκοράκος, βγάζει την αλεπού! Ρίχνεται η αλεπού στις κότες και δεν αφήνει ούτε μια!

Βγαίνει από το κοτέτσι ο Μισοκοκοράκος, ανεβαίνει επάνω στο φράχτη κάτω από τα παράθυρα του βασιλιά κι αρχίζει και φωνάζει:

— Κικιρικικί! Θέλω το φλουρί! Κικιρικικί, βασιλιά, δώσ' μου πίσω το φλουρί! Κικιρικικί το φλουρί ήταν δικό μου!

Βγαίνει πάλι ο βασιλιάς στο παράθυρο.

— Καλέ, λέει, πώς βγήκε πάλι αυτός ο κόκορας από το κοτέτσι; Πιάστε τον και ρίξτε τον στο στάβλο, να τον πατήσουν τ' άλογα να μας ξεφορτωθεί!

Πιάνουν τον Μισοκοκοράκο, τον ρίχνουν στο στάβλο! Κάνει μια εκείνος, βγάζει το λύκο από το στόμα του. Ρίχνεται ο λύκος στ' άλογο, βρίσκει καιρό και πετιέται ο Μισοκοκοράκος από το στάβλο και φεύγει!

Ανεβαίνει πάλι στο φράχτη, κάτω από τα παράθυρα του βασιλιά κι αρχίζει να φωνάζει:

— Κικιρικικί! Θέλω το φλουρί! Κικιρικικί! Βασιλιά, δώσ' μου πίσω το φλουρί!

Βγαίνει ο βασιλιάς στο παράθυρο κι απορεί.

— Πάλι εδώ βρίσκεται αυτός ο κόκορας; λέει. Ρίξτε τον στο φούρνο να ψηθεί, να γλιτώσουμε από τις φωνές του!

Πιάνουν τον Μισοκοκοράκο, τον ρίχνουν στον αναμμένο φούρνο. Μα μόλις βρέθηκε μέσα στο φούρνο ο Μισοκοκοράκος, βγάζει το ποτάμι από το στόμα του κι έσβησε ο φούρνος και πλημμύρισε ο τόπος νερά.

Τρέχει πάλι ο Μισοκοκοράκος και πηδάει στο φράχτη και φωνάζει:

— Κικιρικικί! Θέλω το φλουρί! Κικιρίκι, δώσ' μου πίσω το φλουρί!

Τον ακούει ο βασιλιάς, βγαίνει στο παράθυρο.

— Καλέ, τι είναι τούτο; λέει. Πώς βρέθηκε πάλι αυτός ο παλιοκόκορας εδώ; Τι θέλει τέλος πάντων;

— Βρήκε, λέει, ένα φλουρί και θέλει να του το δώσουμε πίσω!

— Και δεν τον ρίχνετε στην κάμαρα που έχω τα φλουριά, να φάει όσα θέλει, να πάψει να φωνάζει!

Πιάνουν τον Μισοκοκοράκο, τον ρίχνουν στο κεμέρι του βασιλιά που ήταν γεμάτο φλουριά. Ρίχνεται στα φλουριά ο Μισοκοκοράκος και αρχίζει να τρώει, ώσπου γέμισε η κοιλιά του και φούσκωσε και δε χωρούσε πια άλλο.

Δίνει λοιπόν έναν πήδο απ' το φεγγίτη και βγαίνει έξω στο δρόμο κι αρχίζει τις τρεχάλες. Τρέχει, τρέχει, φτάνει στο σπίτι της γριάς.

Μόλις τον είδε εκείνη, άρχισε τις χαρές.

— Ω, καλώς τον Μισοκοκοράκο μου! Πού πήγες και μου καλόφαγες και μου χόντρυνες έτσι; Εσύ μου έγινες αγνώριστος, Μισοκοκοράκο μου!

— Πού να σ' τα λέω, κυρά! κάνει ο Μισοκοκοράκος. Είναι ολόκληρη ιστορία. Μόνο πιάσε ένα σεντόνι και στρώσε το κάτω και κρέμασέ με ανάποδα και πάρε μια βεργούλα και χτύπα με!

— Τι λες, Μισοκοκοράκο μου; Εγώ να σε χτυπήσω με το ραβδί; Γιατί θα χτυπήσω εγώ τον Μισοκοκοράκο μου;

— Κάνε αυτό που σου λέω και μη σε νοιάζει!

Τι να κάνει η καημένη η γριούλα; Πιάνει, στρώνει χάμω ένα σεντόνι, κρεμάει τον Μισοκοκοράκο ανάποδα και άρχισε να τον χτυπάει ελαφρά ελαφρά, με μια βεργούλα. Με το πρώτο χτύπημα άρχισαν τα φλουριά να πέφτουν, βρρρ!

Τα έχασε η γριά.

— Καλέ τι είναι αυτά που βλέπω, Μισοκοκοράκο μου;

— Χτύπα, κυρά, και θα ιδείς κι άλλα!

Του ξαναδίνει μια του Μισοκοκοράκου με τη βεργίτσα, πέφτουν άλλα φλουριά.

— Μισοκοκοράκο μου, μήπως σε πόνεσα;

— Δεν πονάω κυρά, μόνο χτύπα για να βγάλω όλα τα φλουριά!

Του ξαναδίνει άλλη μια με τη βεργίτσα, άλλα φλουριά! Χαρές η

γριά η καημένη! Μάζεψε όλα τα φλουριά, τα έβαλε σ' ένα σακί και πέρασε πια καλά γεράματα με τον Μισοκοκοράκο της!

Λαϊκό παραμύθι της Τήνου
Από το βιβλίο *Τα παραμύθια π' αγαπώ*
της Γεωργίας Ταρσούλη, εκδ. Ατλαντίς